

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

EL MÓN XINÈS

XINA A LA HISTÒRIA DEL MÓN ANTIC

En aquesta lliçó ens fixarem en la interacció de la Xina amb la resta del món. El nostre objectiu és comprendre com la Xina ha contribuït a la història mundial i com, alhora, **n'ha** rebut la seva influència.

A mitjans del primer mil·lenni a.C. **totes les grans civilitzacions d'Euràsia havien arribat al seu punt de maduresa** que els permetia reflexionar amb certa objectivitat sobre les seves pròpies creences, i respondre als canvis polítics i socials que experimentaven les seves societats. Va ser aleshores quan les grans tradicions centrals de Grècia, de Pèrsia, de l'Índia i de la Xina es van establir, amb sistemes elaborats de creences i valors que donaven coherència a les seves civilitzacions. I cadascuna era ben diferent de les altres.

Allò que distingia els xinesos dels altres era que ells miraven cap al Cosmos, cap a la Natura i cap a **l'Home com un tot interrelacionat que va ser creat** i que es mantenia per les seves pròpies forces connectades, sense cap explicació sobrenatural ni cap creador diví. El seu món era el lloc **on el progrés i l'endarreriment s'atribuïen a les decisions humanes**, no a déus ni a divinitats. **Aquest és el món on va néixer Confuci, i d'aquí la seva insistència amb l'ètica en comptes de la metafísica com a eina preeminent per organitzar la societat, i amb l'educació com la manera de fomentar-la. Des d'aquesta premissa, la tradició xinesa debatrà sempre quina és la millor manera d'organitzar les societats humanes. L'èmfasi posat en assumptes col·lectius és una diferència ben marcada respecte a l'igualment intensiu èmfasi en els problemes individuals que caracteritza la tradició occidental.**

Des del segle III a.C. fins al segle VI d.C., el panorama polític a ambdós extrems del **continent eurasiàtic mostra clares semblances. El primer imperi Xinès va ser fundat l'any 221 a.C., i l'imperi Han, que el va succeir, era un contemporani exacte de l'imperi Romà.**

Ambdós imperis tenien una població de prop de 60 milions; ambdós ocupaven vastos territoris de gairebé tres milions de quilòmetres quadrats; ambdós tenien elits urbanes i educades, i **ambdós promovien la solidaritat cultural d'aquestes elits, a través de l'escriptura de grans cròniques generals que exaltaven els seus orígens.** Tàcit ho va fer a Roma i Sima Qian, a la Xina. Així mateix, ambdós imperis van construir camins per

fomentar la centralització i per facilitar els moviments militars. Ambdós eren imperis **agricultors, però la productivitat xinesa era molt superior. La fertilitat de l'altiplà de loess, l'ús generalitzat del ferro colat per a les eines agrícoles i l'ús intensiu de la irrigació** van permetre als xinesos cultivar la mateixa terra cada any, sense haver de deixar els camps sense explotar, com succeïa a Roma. Els xinesos estaven molt millor alimentats que els romans.

Durant tots aquests segles, la tecnologia xinesa va avançar a un pas molt més ràpid que la **resta d'Euràsia. L'impuls donat per l'enginyeria hidràulica per dominar els grans rius** xinesos podria ser-ne una raó, especialment per al desenvolupament de la tecnologia metal·lúrgica. Els xinesos produïen ferro colat i acer quinze segles abans que Europa. Per altra banda, la intensiva burocràcia del govern xinès i la seva centralització poden explicar el desenvolupament de la indústria tèxtil, atès que la seda era la principal manera de pagament a buròcrates i a bàrbars per igual. La superioritat xinesa amb la indústria tèxtil i metal·lúrgica va fomentar els seus contactes amb estats urbanitzats que apareixien a molts punts del continent eurasiàtic. Les sedes i el ferro xinesos **viatjaven d'una punta a l'altra d'Euràsia**, en resposta a la demanda de **l'Àsia Central, Pèrsia, l'Índia i, finalment, Roma.**

Però els productes viatjaven molt més ràpid que les invencions, i malgrat que la majoria **d'aparells xinesos van arribar a Europa, ho van fer amb un retard de segles o fins i tot de mil·lennis. Aquest era el cas d'arreu equins eficaços, l'ús de l'energia hidràulica aplicada a les manxes metal·lúrgiques i també el cas del paper, que els xinesos ja havien inventat cap a la fi del segle I, però que va trigar prop de mil anys per arribar a l'Occident, ja que el món feudal que succeï a Roma no el necessitava pas.**

L'imperi Han i l'imperi Romà van ser succeïts per estats bàrbars insignificants que canviaven fronteres i governs constantment. Per a la Xina va ser el període de Desunió més llarg de la seva història, amb una durada de quasi quatre segles. Va ser una època dura i insegura, i la pèrdua de confiança cap a la visió del món clàssica precedent va permetre la penetració de noves religions universals, amb els seus temples i sacerdots: el budisme a la Xina i la cristiandat a Roma. Ambdues religions es propagaven de manera semblant: ambdues necessitaven monestirs i monjos per avançar. Ambdues comptaven amb figures gentils, ja fossin sants o bodhisattvas, que encenien les devocions de la gent. Ambdues comptaven amb relíquies que eren honorades en santuaris preciosos, i ambdues enriquien les vides de la gent amb les seves meravelloses festivitats religioses. La primera pagoda budista va ser erigida a la capital xinesa al segle I, i als segles següents el budisme va créixer extraordinàriament al nord i al sud de la Xina, i es van fer grans esforços per traduir els sutras budistes indis a la totalment aliena escriptura xinesa. Els **pelegrins xinesos anaven i tornaven de l'Índia juntament amb les grans caravanes mercantils en busca de nous textos i de nous ensenyaments.** La divisió política de la Xina no va acabar amb el comerç a gran distància, sinó al contrari: aquest va prosperar com mai ho havia fet.

Durant aquests segles, l'aïllament va afectar greument l'Europa Occidental, però no la Xina. De fet, a la fi del període de Desunió, la Xina en conjunt era més rica que durant el temps dels Han.

Des d'un punt de vista científic, aquest període antic i medieval no va ser una pèrdua de temps. A l'edat mitjana, els xinesos havien recorregut un llarg camí en moltes branques de

la ciència, com les matemàtiques (especialment l'àlgebra, però no la geometria) i com l'acústica, l'òptica, la física, l'astronomia –en la qual van excel·lir– i la medicina, que van desenvolupar de maneres molt diferents a les dels europeus. A més, els xinesos mai no van deixar que les seves troballes caiguessin a l'oblit, tal com havia succeït a Europa amb la ciència grega. Malgrat que la ciència moderna va néixer a l'Europa del Renaixement, durant el primer mil·lenni i mig de la nostra era, els xinesos anaven a l'avantguarda de la ciència mundial.